БЕОГРАД - На данашњи дан 1992. године у Добровољачкој улици у Сарајеву муслиманске снаге под контролом члана крњег Председништва БиХ Ејупа Ганића, којем је асистирао бивши шеф Хрватске демократске заједнице у БиХ Стјепан Кљујић, о чему постоји тонски снимак, напале су колону возила ЈНА. То је учињено упркос договору муслиманског лидера Алије Изетбеговића, команде Друге војне области ЈНА и Унпрофора, као и "чврстим гаранцијама" да ће колона безбедно напустити град. Припадници тзв. територијалне одбране и "зелених беретки" под командом Емина Швракића отворили су унакрсну ватру, после чега су људе извлачили из возила и злостављали их, а из непосредне близине, наочиглед припадника Унпрофора, ликвидирано је 10 официра и војника ЈНА.

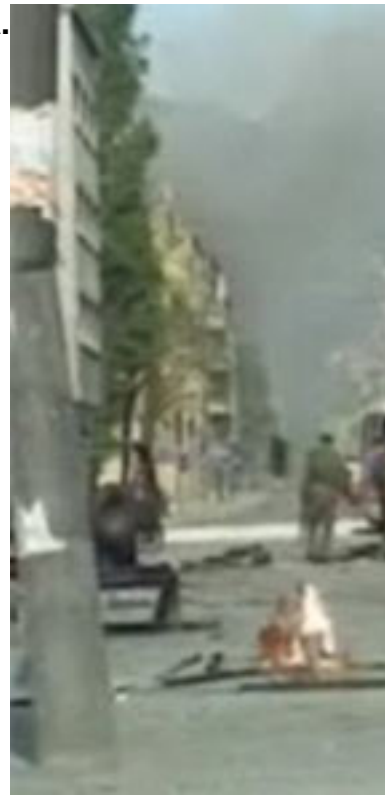

У нападу су убијена 42 припадника ЈНА и цивила, медју којима пет официра, 73 особе су рањене, а 215 заробљено или отето, показују подаци МУП-а Републике Српске. Данас је петак, 3. мај. До краја године има 242 дана.

1469 - Рођен је италијански политичар, дипломата, писац и историограф Николо Макијавели, један од утемељивача политикологије. После стварања Фирентинске републике, био је 14 година секретар владајућег "Савета десеторице". Ослободио је политичка разматрања теолошких, моралних и метафизичких концепата и зачетник је идеје националне државе (први је увео концепт државе у савременом смислу). У главном делу "Владалац", у којем је изнео и сопствена дипломатска искуства, разрадио је теорију према којој владар треба да управља државом у интересу њеног јачања, без обзира да ли ће циљ постићи законом или силом. Сматрао је да су мерила индивидуалног морала неподобна за процењивање поступака у име државе. Залажући се за уједињење

Италије, истицао је да за отаџбину не треба штедети нити бирати средства, отуда је из његове политичке филозофије доцније изведен појам "макијавелизам". Римокатоличка црква је 1559. његова дела ставила на "Индекс забрањених књига". Остала дела: "Разматрања о првих десет књига Тита Ливија", "Историја Фиренце", "О ратној вештини", комедија "Мандрагола".

1494 - Шпански морепловац италијанског порекла Кристифор Колумбо открио је острво касније названо Јамајка.

1500 - Португалски морепловац Педро Алвареш Кабрал открио је Бразил на путу ка Индији и прогласио га поседом Португалије. У јануару исте године уз обалу Бразила приспео је шпански морепловац Винсенте Пинсон, али није искористио прилику да ту земљу прогласи шпанским поседом.

1748 - Рођен је француски револуционар и свештеник Емануел Жозеф Сиеј, назван "патријарх револуције", један од вођа Француске револуције и оснивач Јакобинског клуба, који је 1799. одиграо кључну улогу у државном удару којим је власт приграбио Наполеон Бонапарта. У току револуције напустио је јакобинце и постао члан клуба Фејана, који је заступао начела уставне монархије. Био је превртљив у политици и заузимао је истакнуте положаје у свим фазама револуције, изузев у периоду јакобинске диктатуре. У брошури "Шта је трећи сталеж?" изложио је политичке захтеве буржоазије.

1791 - Пољски краљ Станислав II Август Понјатовски потписао је либерални устав - други такав документ у свету после устава САД - којим је успостављена парламентарна монархија.

1814 - Француски краљ Луј XVIII вратио се у Париз после пораза цара Наполеона I у бици код Ватерлоа. Био је то почетак епохе рестаурације Бурбона, а све тековине Револуције и бонапартизма су уклањане.

1841 - Нови Зеланд је проглашен британском колонијом.

1885 - Умро је је кнез Србије Александар Карађорђевић. Током његове владавине од 1842. до 1858. донет је Грађански законик Србије (1844.) и реформисано судство. Србији су аутономни статус 1856. на Париском конгресу, гарантовале велике силе. У његово време настало је "Начертаније" Илије Гарашанина (нека врста јужнословенског спољнополитичког програма). После свргавања кнеза Михаила Обреновића на престо су га 1842. довели уставобранитељи. Због супротстављања њиховом Савету и везивања за Аустрију, једна струја уставобранитеља га је збацила 1858. на Светоандрејској скупштини и на престо Србије је враћен кнез Милош Обреновић.

1898 - Рођена је израелска државница Голда Мабович Мејрсон, позната као Голда Меир, прва жена председник владе Израела од 1969. до 1974. Из родног Кијева отишла је 1906. у САД, а у Палестину је прешла 1921. и живела је у једном кибуцу. Била је руководилац у Савезу синдиката (Хистадрут) и Светској јеврејској агенцији, а 1948. постала је први амбасадор Израела у Совјетском Савезу. Потом је била министар рада и шеф дипломатије, од 1956. до 1966. генерални секретар партије МАПАЈ, а од 1972. и заменик председника Социјалистичке интернационале. Оставила је необично занимљиве мемоаре.

1898 - Умро је српски књижевни и позоришни критичар и историчар књижевности Светислав Вуловић, професор Велике школе у Београду, члан Српске краљевске академије, један од најутицајнијих српских књижевних критичара у 19. веку. Написао је критичке студије трајније вредности о српским песницима романтичарима, Петру ИИ Петровићу Његошу, Сими Милутиновићу Сарајлији, Бранку Радичевићу, Ђури Јакшићу.

1901 - У Суботици је основан Спортски атлетски клуб "Бачка", први фудбалски клуб на територији данашње Србије.

1902 - Рођен је француски физичар Алфред Кастлер, члан Француске академије, добитник Нобелове награде за физику 1966. Открио је и развио оптичке методе изучавања Херцових резонанци у атомима и његов рад је од кључног значаја за развој ласера.

1922 - У Паризу је основана Међународна железничка унија, међу чијим оснивачима је била и Државна железница Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца.

1933 - Рођен је Џејмс Браун, један од најуспешнијих америчких певача "соула и блуза". Током своје 40-годишње каријере имао је 98 хитова на листи "Билборд Топ 40", што је рекорд у ком мало ко може да му парира. Седамнаест његових хитова је стигло до броја један на топ листама, што су надмашили само Стиви Вондер и Луис Џордан, док Арета Френклин има исти број хитова. Браун је уз Прислија и Дилана најбитнија појава музичке индустрије САД друге половине 20 века.

1939 - Смењен је Максим Литвинов и за шефа совјетске дипломатије постављен је Вјачеслав Молотов, а већ идућег дана почели су тајни преговори Совјетског Савеза и Немачке, окончани крајем августа 1939. пактом о ненападању, у чему је Молотов имао великог удела.

1945 - Британска 14. армија заузела је у Другом светском рату Рангун, главни град Бурме (садашњи Мјанмар), ослободивши га од јапанске окупације.

1946 - У Токију је почео да заседа Међународни војни суд за Далеки исток, који је судио јапанском војном руководству. Процес је трајао до новембра 1948, кад је од 28 окривљених седам осуђено на смрт, 16 на доживотну робију, а остали на временске казне. Сједињене државе су поступно измениле читав систем устројства јапанске монархије. Традиционални систем Јапана подразумевао је да царска власт има божанско порекло, а након Другог светског рата установљена је класична парламентарна монархија.

1968 - У Паризу су се жестоко сукобили студенти и полиција, што је означило почетак једномесечних демонстрација које су захватиле још неке европске земље, укључујући Југославију.

1991 - У родно село Лелић код Ваљева пренети су посмртни остаци епископа Српске православне цркве Николаја Велимировића, изузетног беседника, доктора теологије и филозофије, који је 1956. умро у једном руском манастиру у САД. Први светски рат провео је на Западу као изасланик српске владе, а у Другом светском рату Немци су га заточили у концентрациони логор. После ослобођења Југославије остао је у емиграцији као политички емигрант.

1991 - Умро је амерички писац пољског порекла Јежи Косински, у чијим делима преовлађују теме насиља, суровости и пожуде. У првом и најбољем роману "Обојена птица" гротескно је описао заосталост источноевропског села у време Другог светског рата. Било је покушаја оспоравања ауторства неких романа објављених под његовим именом. Остала дела: романи "Кораци", "Присутности", "Ђавоље дрво", "Пилотска кабина".

1996 - Делегати 55 земаља сагласили су се на конференцији УН о новим правилима коришћења мина, али нису прихватили њихову потпуну забрану.

1998 - Саопштено је да је ДНК анализом непобитно установљено да је тело ископано испод једне зграде у Берлину више од 20 година раније припадало немачком ратном злочинцу Мартину Борману, једном од најближих сарадника Адолфа Хитлера.

1999 - Касетне бомбе избачене из авиона НАТО усмртиле су најмање 20 и раниле 43 особе у аутобусу код Савиних Вода у близини Пећи. То подручје је више од два сата засипано касетним бомбама, па су рањени и припадници спасилачких екипа. Портпарол НАТО Џејмс Шеј изјавио је да НАТО нема ништа с нападом на аутобус, што су порекли очевици, а немачка телевизија АРД је непобитно доказала да су на аутобус бачене касетне бомбе ЦБУ-87/Б, приказавши и упаљач ФЗУ-39/Б нађен код погођеног аутобуса, који се користи само уз наведени тип касетне бомбе.

1999 - НАТО авиони су разорили зграду новосадске Радио-телевизије.

2001 - У Централном затвору у Београду покушано је уручење оптужнице Хашког трибунала бившем председнику Србије и СРЈ Слободану Милошевићу, што је он одбио.

2002 - Представници 36 од 44 земље Савета Европе потписали су документ о потпуној забрани смртне казне, чак и у време рата.

2002 - Најмање 450 особа је погинуло кад је на реци Мегна 170 километара јужно од Даке, главног града Бангладеша, потонуо ферибот "М.В. Салахудин-2" са око 500

путника и чланова посаде.

2005 - У Ираку је изабрана је прва демократска Влада, прва Влада те земље по окончању владавине Садама Хусеина.

2006 - Авион са 113 путника и чланова посаде јерменске авиокомпаније "Армавиа" срушио се у Црно Море недалеко од руског летовалишта Сочи, нико од путника није преживео. Авион типа "Ербас" А-320 летео је на линији Јереван-Сочи и срушио се на пет километара од обале.

2007 - Умро је Слободан Новаковић, филмски и телевизијски стваралац. По образовању драматург, аутор је популарних, хумористичких серија: "Музиканти", "Грађани села луга", "Камионџије", "Дипломци", "Љубав на сеоски начин", "Младићи и девојке" као и серије "Сиви дом". Био је уредник и водитељ хроника Феста и Београдске хронике, главни и одговорни уредник Уметничког програма и главни уредник Телевизије Београд.

2008 - Турска војска саопштила је да је у сукобима с герилцима, претходних дана, погинуло најмање 150 припадника Радничке партије Курдистана. Планински масив Кандил у северном Ираку, недалеко од границе Турске, главно је склониште и упориште припадника ПКК, што турским властима деценијама отежава завођење реда на југоистоку те земље.

2008 - Око 133.000 особа погинуло је у Мјанмару (бивша Бурма) у областима Јангон и Ајејавади, у налету циклона "Нагрис". Најтеже је погођена регија Богалеј, у делти Иравади. Циклон је уништио десетине хиљада кућа и оставио стотине хиљада људи без крова над главом.

2011 - Румунија и Сједињене Америчке Државе постигле су споразум о инсталирању НАТО одбрамбеног ракетног система на територији Румуније. Такозвани анетирактни штит изазвао је незадовољство у Русији, мада су САД тврдиле да он није уперен против те земље.

2016 - Преминула је Јадранка Стојаковић, кантаутор, велика звезда југословенске шансоне. Музиком је почела да се бави обрадом севдалинки и извођењем песама Алексе Шантића и Десанке Максимовић. Њене песме "Све смо могли ми", "Што те нема", "Има нека тајна веза" биле су велики хитови.

2016 - Косовски фудбалски савез примљен је у УЕФА на Конгресу у Будимпешти простом већином од 28 гласова, насупрот статуту те организације.

(Танјуг)